

O‘ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

UZBEKISTAN LAW
REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

**MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT
YURIDIK UNIVERSITETI**

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
X. Yuldasheva

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 29-iyunda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 22.
Adadi: 100. Buyurtma: № 73.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY‘ATI**BOSH MUHARRIR**

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Oqyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna Universiteti professori, Stone 36 yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев
Е. Ярмолик
М. Шарифова
Ш. Бекназарова
Э. Шарипов
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
29.06.2026.

Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 73.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права

Ж. Пироо – профессор университета Сорбонна, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуратов – доцент сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель заведующего сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
 UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
 O. Choriev

Editors:
 E. Mustafaev
 Y. Yarmolik
 M. Sharifova
 Sh. Beknazarova
 E. Sharipov
 Kh. Yuldasheva

Proofreader:
 M. Tursunov

Technical editor:
 U. Sapaev

Designer:
 D. Rajapov

Publishing department address:
 100047. Tashkent city,
 Sayilgoh street, 35.
 Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
 № 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 29.06.2026.
 Paper size: A4.
 Cond.p.f: 22.
 Units: 100. Order: № 73.

Printing house license
 № 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
 100047. Tashkent city,
 Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD
EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the University of Sarbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Associate Professor of the the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiev – Deputy Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**

Prezident va Hukumat munosabatlarining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari: xorijiy davlatlar tajribasi hamda O‘zbekiston modeli

19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ O‘G‘LI, JALOLOVA DIYORA G‘AYRAT QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy shikoyat bo‘yicha ish yuritish tartibining milliy qonunchilik tahlili

26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY O‘G‘LI, JO‘RAYEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy hujjatlarning haqiqiyliigi: moddiy-huquqiy va protsessual talablar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

32 **NARZIYEV OTABEK SA’DIYEVICH, MAMATXANOV ASKAR MAXMUTOVICH**

Ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari: O‘zbekistondagi huquqiy mexanizmlar

42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**

Mikromoliyaviy tashkilotlarning tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatidagi huquqiy maqomi

52 **DILBOBOYEV NOZIMBEK SHAVKAT O‘G‘LI**

Mahalliy investorlarning milliy iqtisodiyotdagi rolini oshirish: huquqiy vosita va usullari

59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR QIZI**

SEP litsenziyalashda FRAND majburiyatlari: global sud amaliyoti va O‘zbekiston Respublikasi uchun huquqiy bo‘shliq

66 **TURSUNOV ABDUXALIL ABDUSALIMOVICH**

Iqtisodiyotni texnologik va innovatsion o‘shish modeliga o‘tkazishda raqamli reklamanning huquqiy ahamiyati

73 **UBAYDULLAYEVA ZARIFA MUXIDDIN QIZI**

Elektron tijorat shartnomalarida tovarni sotuvchiga qaytarish masalalari

80 **BOBOTO‘XTAYEV SOHIBJON ABDUSALIM O‘G‘LI**

Sanoat mulki obyektlarini himoya qilish usullari, mexanizmlari va ularning rivojlanish tendensiyalari

87 **SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI**

Davlat xaridi shartnomalariga o‘zgartirish kiritishning o‘ziga xos jihatlari

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI. IJTIMOY TA‘MINOT HUQUQI

94 **ABDULLAYEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**

Majburiy mehnatni taqiqlash: xalqaro standartlar va milliy qonunchilik

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O‘G‘LI**

Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalalari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

109 **UTAYEV XUSNIDDIN XURRAMOVICH**

Raqamli muhitda firibgarlik jinoyatining jinoiy-huquqiy mohiyati va ijtimoiy xavfliligi

116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**

Migratsiya jarayonlari va odam savdosi o‘rtasidagi bog‘liqlik

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAXMONALIYEVICH**
Tergov sudyasi: ishni sudga qadar yuritishda sud nazoratini takomillashtirish masalalari
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT QIZI**
O‘zbekistonning 2026–2030-yillarga mo‘ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi: yangi protsessual vositalar va huquqiy majburiyatlar
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Raqamli sohada sodir bo‘layotgan o‘g‘rilik jinoyatlarini isbotlash, shaxsni identifikatsiya qilish va elektron dalillarni to‘plashdagi muammolar

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

- 152 **ABDULLAYEVA SABOHAT ASATULLO QIZI**
Markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvishga qarshi kurashish: xalqaro yondashuvlar va milliy huquqiy mexanizmlarni rivojlantirish

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR O‘G‘LI**
Suvga bo‘lgan huquq inson huquqlari tizimida: nazariy-huquqiy va amaliy tahlil

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
O‘zbek huquqshunoslik terminologiyasida ko‘pma’nolilik va qarama-qarshilik
- 170 **FATTAXOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Huquqshunoslarni kasbiy tayyorlashda narrativ yondashuv: badiiy matn imkoniyatlari
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Huquq tilining rivojlanishi: tildagi tabiiy o‘zgarishlarning qonunchilikka ta’siri
- 183 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Abdulla Qahhorning “O‘g‘ri” hikoyasida huquqqa oid leksika bo‘yicha mulohazalar hamda mo‘jaz konkordans lug‘at

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**

Конституционно-правовые основы взаимоотношений Президента и Правительства: зарубежный опыт и модель Узбекистана

19 **САИДАЗИМОВ ЮСУФ СОДИК УГЛИ, ЖАЛОЛОВА ДИЁРА ГАЙРАТ КИЗИ**

Анализ национального законодательства о порядке производства по административным жалобам в Республике Узбекистан

26 **НОРМУРАТОВ АКТАМ ТУЛАБОЙ УГЛИ, ЖУРАЕВА МУМТОЗМАХАЛБЕГИМ ЭЛМУРОДЖОН КИЗИ**

Действительность административных актов в Республике Узбекистан: анализ материально-правовых и процессуальных требований

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

32 **НАРЗИЕВ ОТАБЕК СЎДИЕВИЧ, МАМАТХАНОВ АСКАР МАХМУТОВИЧ**

Социальные инвестиции и облигации социального воздействия: правовые механизмы в Узбекистане

42 **ШАМШЕТОВ ШАРАФАТДИН САРСЕНОВИЧ**

Правовой статус микрофинансовых организаций как субъектов предпринимательской деятельности

52 **ДИЛБОБОВЕ НОЗИМБЕК ШАВКАТ УГЛИ**

Повышение роли местных инвесторов в национальной экономике: правовые инструменты и способы

59 **ХАЗРАТКУЛОВА СЕВИНЧБЕКА ШОДИЁР КИЗИ**

Обязательства FRAND в лицензировании SEP: глобальная судебная практика и правовой пробел Республики Узбекистан

66 **ТУРСУНОВ АБДУХАЛИЛ АБДУСАЛИМОВИЧ**

Правовое значение цифровой рекламы в процессе перехода экономики к технологической и инновационной модели роста

73 **УБАЙДУЛЛАЕВА ЗАРИФА МУХИДДИН КИЗИ**

Вопросы возврата товара продавцу в договорах электронной коммерции

80 **БОБОТУХТАЕВ СОХИБЖОН АБДУСАЛИМ УГЛИ**

Способы и механизмы защиты объектов промышленной собственности и тенденции их развития

87 **САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ**

Особенности внесения изменений в договоры государственных закупок

12.00.05 – ТРУДОВОЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

94 **АБДУЛЛАЕВА ДИЛФУЗА САИДАЗИМОВНА**

Запрет принудительного труда: международные стандарты и национальное законодательство

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

101 **МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ**

Вопросы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

109 **УТАЕВ ХУСНИДДИН ХУРРАМОВИЧ**

Уголовно-правовая сущность и общественная опасность мошенничества в цифровой среде

116 **ЖУМАНИЕЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**

Взаимосвязь миграционных процессов и торговли людьми

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

125 **ОМОНОВ ЗАФАРЖОН РАХМОНАЛИЕВИЧ**

Следственный судья: вопросы совершенствования судебного контроля на досудебных стадиях уголовного процесса

136 **КУРМЫЧКИНА АЛЬБИНА РИНАТ КИЗИ**

Стратегия кибербезопасности Узбекистана на 2026–2030 годы: новые процессуальные инструменты и правовые обязательства

146 **САИДОВ БОБОКУЛ ЁРИКУЛОВИЧ**

Проблемы доказывания преступлений кражи, совершаемых в цифровой сфере, идентификации личности и сбора электронных доказательств

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

152 **АБДУЛЛАЕВА САБОХАТ АСАТУЛЛО КИЗИ**

Противодействие отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX): международные подходы и развитие национальных правовых механизмов

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

158 **ТАНГИРКУЛОВ МУЗАФФАР ДОНИЁР УГЛИ**

Право на воду в системе прав человека: теоретико-правовой и практический анализ

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

165 **ГУЛЯМОВА ГУЛНОРА ЯКУБОВНА**

Полисемия и антонимия в узбекской юридической терминологии

170 **ФАТТАХОВА АМИНА РУСТАМОВНА**

Нарративный подход в профессиональной подготовке юристов: потенциал художественного текста

178 **МАТЕНОВ РАШИД БЕКИМБЕТОВИЧ**

Развитие правового языка: влияние естественных языковых изменений на законодательство

183 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**

Размышления о правовой лексике в рассказе Абдуллы Каххора «Вор» и краткий конкордансный словарь

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Constitutional and legal foundations of the relationship between the President and the Government: experience of foreign countries and the Uzbek model
- 19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ UGLI, JALOLOVA DIYORA GAYRAT KIZI**
Analysis of national legislation on the procedure for administrative appeals in the Republic of Uzbekistan
- 26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY UGLI, JURAEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON KIZI**
Authenticity of administrative documents in the Republic of Uzbekistan: analysis of material-legal and procedural requirements

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 32 **NARZIEV OTABEK SADIYEVICH, MAMATKHANOV ASKAR MAKHMUTOVICH**
Social investment and social impact obligations: legal mechanisms in Uzbekistan
- 42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
The legal status of microfinance organizations as subjects of entrepreneurial activity
- 52 **DILBOBOEV NOZIMBEK SHAVKAT UGLI**
Increasing the role of local investors in the national economy: legal instruments and methods
- 59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR KIZI**
Franchise obligations in SEP licensing: global judicial practice and the legal gap in the Republic of Uzbekistan
- 66 **TURSUNOV ABDUKHALIL ABDUSALIMOVICH**
The legal importance of digital advertising in the transition of the economy to a technological and innovative growth model
- 72 **UBAYDULLAEVA ZARIFA MUKHIDDIN KIZI**
Issues of return of goods to the seller in electronic commerce contracts
- 80 **BOBOTUKHTAEV SOHIBJON ABDUSALIM UGLI**
Methods and mechanisms for the protection of industrial property objects and their development trends
- 87 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Specific features of amending public procurement contracts

12.00.05 – LABOR LAW. SOCIAL SECURITY LAW

- 94 **ABDULLAEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Prohibition of forced labour: international standards and national legislation

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

- 101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**
Issues of implementing digital technologies in the activities of prosecutorial offices

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 109 **UTAEV KHUSNIDDIN KHURRAMOVICH**
Criminal-legal nature and social danger of fraud in the digital environment
- 116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The relationship between migration and human trafficking

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAKHMONALIEVICH**
Investigative judge: issues of improving judicial oversight in pre-trial proceedings
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT KIZI**
Uzbekistan cybersecurity strategy for 2026–2030: new procedural instruments and legal obligations
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Problems in proving the furt criminals in the digital sector, individual identification, and collection of electronic evidences

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

- 152 **ABDULLAeva SABOKHAT ASATULLO KIZI**
Combating money laundering through decentralized cryptocurrency exchanges (DEX): international approaches and development of national legal mechanisms

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR UGLI**
The right to water in the human rights system: theoretical-legal and practical analysis

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Polysemy and antonymy in Uzbek legal terminology
- 170 **FATTAKHOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Narrative approach in the professional training of lawyers: the potential of literary text
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Development of the language of law: the influence of natural language changes on legislation
- 183 **ZIAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Reflections on legal vocabulary in Abdulla Qahhor’s short story “The Thief” and a brief concordance dictionary

Kelib tushgan / Получено / Received: 21.04.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 01.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 29.06.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.2./ISTP9355>
UDC: 342.9(045)(575.1)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MA'MURIY HUJJATLARNING HAQIQIYLIGI: MODDIY-HUQUQIY VA PROTSESSUAL TALABLAR TAHLILI

Normuratov Aktam Tulaboy o'g'li,
Toshkent davlat yuridik universiteti
Ma'muriy va moliya huquqi sho'basida katta o'qituvchisi
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2691-2281>
e-mail: aktamnurmuratov@gmail.com

Jo'rayeva Mumtozmahalbegim Elmurodjon qizi,
Toshkent davlat yuridik universiteti
magistratura talabasi
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8329-1024>
e-mail: mumtozjurayeva1928@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotda zamonaviy O'zbekiston ma'muriy huquqida ma'muriy hujjat institutining yuridik tabiati tizimli tahlil qilinadi. Milliy qonunchilikda ma'muriy hujjatning yagona ta'rifi haqidagi turli yondashuvlar va elektron hujjatlar rejimidagi normativ bo'shliqlar mavzuning dolzarbligini belgilaydi. Qiyosiy-huquqiy va tizimli tahlil metodlari asosida ma'muriy hujjatning bir tomonlama yakuniy xarakteri, aniq adresatga yo'naltirilganligi hamda og'zaki va signal shakllarida ham huquqiy oqibat keltirib chiqarishi ilmiy asoslandi. Ma'muriy hujjat haqiqiylik vakolat doirasi, asoslantirish va tinglanish tamoyillariga bog'liq ekanligi tasdiqlandi. Natijalar huquqni qo'llash amaliyoti va ma'muriy sudlov uchun nazariy manba bo'lib xizmat qiladi. Maqola xulosasida ma'muriy hujjatning qonunchilikdagi bo'shliqlariga ilmiy amaliy tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Ma'muriy huquq, ma'muriy organ, ma'muriy hujjat, ma'muriy tartib-taomillar, haqiqiylik, moddiy-huquqiy talablar, protsessual talablar, ishonchni himoya qilish

ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТЬ АДМИНИСТРАТИВНЫХ АКТОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ МАТЕРИАЛЬНО-ПРАВОВЫХ И ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ ТРЕБОВАНИЙ

Нормуратов Актам Тулабой угли,
старший преподаватель сектора
административного и финансового права
Ташкентского государственного юридического университета

Жураева Мумтозмахалбегим Элмуроджон кизи,
студентка магистратуры Ташкентского
государственного юридического университета

Аннотация. В настоящем исследовании проводится системный анализ юридической природы института административного акта в современном административном праве Республики Узбекистан. Актуальность исследования обусловлена существованием различных подходов к определению административного акта в национальном законодательстве, а также наличием нормативных пробелов в регулировании электронных административных актов. На основе сравнительно-правового

и системного методов анализа научно обосновано, что административный акт характеризуется односторонним окончательным волеизъявлением, адресностью конкретному субъекту и способностью порождать правовые последствия не только в письменной, но и в устной или сигнальной форме. Подтверждено, что действительность административного акта зависит от соблюдения требований компетенции, надлежащего обоснования, а также принципа заслушивания заинтересованного лица. Полученные результаты могут служить теоретической основой для правоприменительной практики и административного судопроизводства. В заключение статьи сформулированы научно-практические рекомендации, направленные на устранение существующих пробелов в законодательном регулировании административных актов.

Ключевые слова: административное право, административный орган, административный акт, административные процедуры, действительность, материально-правовые требования, процессуальные требования, защита доверия

AUTHENTICITY OF ADMINISTRATIVE DOCUMENTS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: ANALYSIS OF MATERIAL-LEGAL AND PROCEDURAL REQUIREMENTS

Normuratov Aktam Tulaboy ugli,

Senior Lecturer of the Department of Administrative and Financial Law,
Tashkent State University of Law

Juraeva Mumtozmahalbegim Elmurodjon kizi,

Master’s Student at Tashkent State University of Law

Abstract. *This study provides a systematic analysis of the legal nature of the institution of an administrative act in the administrative law of modern Uzbekistan. Different approaches to the unified definition of an administrative act in national legislation and regulatory gaps in electronic documentation mode determine the relevance of the topic. Based on methods of comparative-legal and systematic analysis, it has been scientifically substantiated that the unilateral final nature of the administrative document, its orientation to a specific addressee, and its causing legal consequences in both oral and signaling forms. It was confirmed that the validity of an administrative act depends on the principles of jurisdiction, justification, and hearing. The results will serve as a theoretical source for law enforcement practice and administrative litigation. In the conclusion of the article, scientific and practical recommendations are put forward to address the legislative gaps in the administrative document.*

Keywords: administrative law, administrative body, administrative act, administrative procedures, authenticity, substantive legal requirements, procedural requirements, protection of trust

Kirish

O‘zbekiston Respublikasida 2016-yildan boshlab amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar natijasida ma‘muriy hujjatlar tizimida ham o‘zgarishlar yuz berdi. Keng ko‘lamli ma‘muriy islohotlarning amalga oshirilishi yanada jadallashtirilib, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 8-sentabrdagi Farmoni bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy islohotlar konsepsiyasi (President of the Republic of Uzbekistan, 2017) hamda 2017–2022-yillarga mo‘ljallangan Harakatlar strategiyasi doirasida 2018-yilda mamlakatimiz tarixida birinchi marotaba “Ma‘muriy tartib-taomillar to‘g‘risida”gi Qonun qabul qilindi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ma‘muriy hujjatlar va ma‘muriy tartib-taomillarga asos bo‘luvchi bir qator fundamental normalar mustahkamlab qo‘yilgan. Konstitutsiya ushbu sohaning bosh yo‘nalishini belgilab beradi va barcha ma‘muriy tartib-taomillar unga muvofiq amalga oshirilishi shart. Konstitutsiyaning 2-moddasida: “Davlat xalq irodasini ifoda etib, uning manfaatlariga xizmat qiladi. Davlat organlari va mansabdor shaxslar jamiyat va fuqarolar oldida mas‘uldirlar”, – deb belgilangan (President of the Republic of Uzbekistan, 2023). Bu norma ma‘muriy organlar tomonidan qabul qilinadigan har bir ma‘muriy hujjatning asosida mas‘uliyat yotishini anglatadi. Amaliyot ko‘rsatadiki, ma‘muriy hujjat instituti bilan bog‘liq bir qancha nazariy va amaliy muammolar hali yechilmagan. Bu muammolar orasida ma‘muriy hujjatning aniq va umume’tirof etilgan ta’rifining yo‘qligi,

turli qonunchilik aktlarida ma'muriy hujjat va uning kuchga kirish shartlariga nisbatan qarama-qarshi yondashuvlarning mavjudligi, shuningdek, elektron ma'muriy hujjatlar rejimining tartibga solinmaganlik holatlari mavjudligi alohida ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

“Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida”gi Qonun bilan ma'muriy hujjatning aniq ta'rifi haqidagi bahsli munozaraga uzil-kesil chek qo'yildi. Sababi ushbu Qonun ma'muriy hujjatning huquqiy masalasiga oydinlik kiritish bilan bir qatorda, ma'muriy hujjatning tushunchasi, qabul qilish, bekor qilish, o'zgartirish hamda haqiqiy emas deb topish degan normalarni aks ettirdi.

Ma'muriy huquq sohasida ma'muriy hujjatlar boshqa huquq tarmoqlariga nisbatan amaliyotda tez-tez uchraydigan hujjatlar sirasiga kiradi, chunki ular fuqarolarning kundalik hayotida doimiy ravishda ishtirok etadi. Misol uchun, tug'ilganlik guvohnomasini olish, yer uchastkasining ajratilishi, tadbirkorlik faoliyatiga ruxsatnoma olish kabi ruxsat beruvchi hujjatlar ma'muriy hujjat sirasiga kiradi. O'zbekiston Respublikasi “Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida”gi Qonunining 4-moddasida qonunchilik darajasida ma'muriy hujjatning rasmiy ta'rifi berilgan. Qonunga ko'ra: “Ma'muriy hujjat – ma'muriy organning ommaviy huquqiy munosabatlarni yuzaga keltirishga, o'zgartirishga yoki tugatishga qaratilgan hamda ayrim jismoniy yoki yuridik shaxslar uchun yoxud muayyan xususiy belgilariga ko'ra ajratiladigan shaxslar guruhi uchun huquqiy oqibatlar keltirib chiqaruvchi ta'sir chorasidir”.

Ushbu ta'rifni tahlil qilar ekanmiz, unda bir necha muhim komponentlarning mavjudligini ko'ramiz: subyekt – ma'muriy organ; maqsad – ommaviy huquqiy munosabatlarga ta'sir ko'rsatish; adresat – muayyan jismoniy yoki yuridik shaxs yoxud belgilangan shaxslar guruhi; natija – huquqiy oqibatlar keltirib chiqarish. Bu to'rtta komponent birlashib, ma'muriy hujjatni boshqa huquqiy shakllardan farqlovchi asosiy tuzilmani tashkil etadi. A. Axrorovning ta'kidlashicha, davlat organlari va tashkilotlarini ma'muriy organ sifatida tan olish uchun ular jismoniy va yuridik shaxslar bilan davlat xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha munosabatlarga kirishishi va buning natijasida ma'muriy hujjat qabul qilish vakolatiga ega bo'lishi lozim (G'oziyev & Akhrorov, 2023).

Shuningdek, J.N. Nematov ma'muriy aktning beshta asosiy belgisini keltirib o'tadi: 1) ma'muriy organ tomonidan qabul qilinishi; 2) tashqi subyektlarga yo'naltirilganligi; 3) hokimiyat vakolati asosida qabul qilinishi; 4) huquqiy oqibat yuzaga keltirib chiqarishi; 5) aniqliligi (individualligi) (Nematov, 2015). Shunga ko'ra, ma'muriy akt deganda ma'muriy organ tomonidan qabul qilinadigan, tashqi subyektlarga yo'naltirilgan, huquqiy oqibat yuzaga keltirib chiqaruvchi, aniq (individual) xarakterdagi har qanday hokimiyat ta'sir chorasini tushunish mumkinligi haqida fikr bildiradi.

Klassik nemis ma'muriy huquqi nazariyasida Otto Mayer *verwaltungsakt* (ma'muriy akt) tushunchasini joriy qildi. Uning ta'rifiga ko'ra, ma'muriy akt – davlat organining muayyan shaxsga nisbatan individual ishda qabul qilingan, huquqiy oqibat keltirib chiqaruvchi rasmiy qaroridir (Mayer, 1895). Bu ta'rif individual xususiyat va huquqiy oqibatni asosiy belgi sifatida oldingi o'ringa qo'yishini ko'rishimiz mumkin.

Sovet ma'muriy huquq nazariyasida A. Lunev va Y. Feofanov ma'muriy-huquqiy akti vakolatli ijroiya organi tomonidan qabul qilingan, davlat-hokimiyat tabiati va yuridik oqibatlarga ega bo'lgan, bir tomonlama irodaviy harakat sifatida ta'riflaydi (Lunev, 1970). Bu yondashuvda davlat-hokimiyat xususiyati va bir tomonlamalik markaziy o'rin oladi.

Ma'muriy hujjatning yuridik tabiati uning huquqni qo'llash hujjati ekanligida namoyon bo'ladi, ya'ni u normativ-huquqiy hujjatlardan farqli o'laroq, umummajburiy qoidalarni o'rnatmaydi, balki mavjud qonun normalarini aniq bir individual holatga nisbatan qo'llaydi. Uning eng muhim xususiyati shundaki, u ma'muriy organning tashqi boshqaruv faoliyati natijasi bo'lib, organ bilan tashkiliy jihatdan bo'ysunuv munosabatida bo'lmagan xususiy shaxslarga (fuqarolar va tadbirkorlarga) nisbatan yuridik kuchga ega bo'ladi. Ma'muriy hujjatning yuridik mohiyati uning bir tomonlama hokimiyat irodasini ifoda etishida ko'rinadi, ya'ni ma'muriy organ ommaviy huquq sohasida davlat nomidan harakat qilib, adresat uchun majburiy bo'lgan qarorni qabul qiladi. Bunday munosabatlarda taraflar o'zaro teng emas, chunki ma'muriy organ shartnoma tuzishdagidek shaxs bilan o'zaro shartlashmaydi, balki qonun hujjatlari doirasida muayyan ta'sir chorasini belgilaydi.

Ma'muriy hujjatning yuridik tabiati uning final (yakuniy) xarakterga ega ekanligi bilan ham belgilanadi: u ma'muriy ishni mazmunan hal etadi va protsessual hujjatlardan (masalan, ishni to'xtatib turish haqidagi xabarnomadan) farqli o'laroq, masalaga nuqta qo'yadi. Hujjatning huquqiy kuchi uning adresatga tegishli tarzda xabardor qilingan paytidan boshlab vujudga keladi va aynan shu vaqtdan e'tiboran u adresat uchun yangi huquqlar yaratishi yoki majburiyatlar yuklashi mumkin.

Ma'muriy hujjatning yuridik tabiatida ishonchni himoya qilish prinsipi markaziy o'rin tutadi, unga ko'ra, vijdonan harakat qiluvchi shaxsning hujjat qonuniyligiga bo'lgan ishonchi davlat tomonidan qo'riqlanadi va hujjat bekor qilingan taqdirda uning ishonchi tufayli ko'rgan mulkiy zararlari qoplanishi lozim. Shuningdek, ma'muriy hujjat diskretsiyon vakolat (ma'muriy ixtiyoriylik) doirasida qabul qilingan taqdirda, organning qonun doirasida bir nechta qonuniy variantlardan birini tanlash huquqi uning yuridik tabiatining ajralmas qismi hisoblanadi. Ilmiy-nazariy jihatdan ma'muriy hujjat "ma'muriy akt" tushunchasining yozma shakli bo'lib, u davlat boshqaruvini amalga oshirishning eng asosiy va huquqiy oqibat keltirib chiqaruvchi shaklidir.

Ma'muriy hujjatning haqiqiyligi va qonuniyligi talabi uning huquqni qo'llash akti sifatidagi yuridik mohiyatidan kelib chiqadi. Ma'muriy hujjatning qonunga muvofiqligi ikki asosiy jihatga ega: moddiy huquqiy va protsessual huquqiy talablar. Moddiy huquqiy talablar moddiy qonuniylik ma'muriy hujjatning tegishli sohadagi moddiy huquq normalariga muvofiqligini hamda hujjat mazmunining yuridik jihatdan to'g'riligini anglatadi. Vakolatning mavjudligi: ma'muriy organ hujjatni faqat o'zining vakolati doirasida qabul qilishi shart. Haqiqiy va yuridik asoslar: hujjatning asoslantiruvchi qismida barcha haqiqiy faktik va yuridik asoslar keltirilishi lozim.

Ma'muriy tartib-taomillar prinsiplariga rioya etish: hujjat mutanosiblik, ishonchlilik va adolat prinsiplariga mos kelishi kerak. Xususan, mutanosiblik prinsipi bo'yicha ko'riladigan chora ko'zlangan maqsadga erishish uchun yetarli va mos bo'lishi lozim. Masalan, fuqaro yer olish uchun hokimiyatga murojaat qilganda, hujjatda fuqaroning yerga ehtiyoji borligi haqidagi haqiqiy faktlar va yer kodeksining tegishli moddalari (yuridik asos) ko'rsatilishi shart.

Saidzimov (2023) ma'muriy hujjatlarni huquqiy toifa sifatida tahlil qilib, ularning ma'muriy tartib-taomil prinsiplariga: qonuniylik, mutanosiblik, ishonchlilik va h.k. muvofiq bo'lishi shartligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, ushbu prinsiplarga nomuvofiq ravishda qabul qilingan ma'muriy hujjatlar bekor qilinishi yoki qayta ko'rib chiqilishi kerak. Protsessual huquqiy talablar deganda esa, ma'muriy hujjatning "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonun va maxsus qonunlarda belgilangan tartib-qoidalarga muvofiq qabul qilinishi tushuniladi. Ya'ni tinglanish imkoniyati: ma'muriy organ hujjatni qabul qilishdan oldin manfaatdor shaxsga barcha holatlar yuzasidan o'z fikrini bildirish imkoniyatini berishi shart. Tekshirish: organ ishni to'g'ri hal qilish uchun barcha haqiqiy holatlarni har tomonlama va xolisona tekshirishi lozim. Ishtirokchilarning jalb etilishi: huquqlariga daxl qilinayotgan uchinchi shaxslar ham ish yuritishga jalb etilishi kerak. Misol uchun, ko'p qavatli uy yonida qurilish qilish haqida qaror qabul qilishdan oldin, ushbu qurilish huquqlariga daxl qiladigan qo'shnilarni (uchinchi shaxslar) eshitish va ularning roziligini inobatga olish protsessual talab hisoblanadi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, ma'muriy hujjatlarni ma'muriy harakatlar va protsessual hujjatlardan farqlash kerak. Ma'muriy harakatlar deganda ma'muriy organning jismoniy va yuridik shaxslarga nisbatan ma'muriy-huquqiy faoliyat sohasida amalga oshirilgan, yuridik ahamiyatga ega harakatlari (harakatsizligi) tushuniladi. Protsessual hujjat esa ma'muriy organ tomonidan ma'muriy ish yuritish davomida qabul qilinadigan, ma'muriy ishni mazmunan hal etmaydigan hujjatdir. Buning ma'nosi shuki, protsessual hujjatlar ma'muriy hujjat qabul qilinmasdan avval ma'muriy ishni ko'rib chiqish jarayonida qabul qilinadi. Protsessual hujjat ishni tugal shaklda hal qilib bermaydi. Masalan, litsenziya talab etiladigan faoliyat bilan shug'ullanish uchun tegishli ma'muriy organning qarori talab etiladi. Qaror ma'muriy hujjat bo'lsa, qaror qabul qilingungacha bo'lgan bosqichda ishni ko'rib chiqishga aloqador masalalar bilan bog'liq qabul qilinadigan hujjat protsessual hujjat hisoblanadi (Khamedov et al., 2012).

Ma'muriy hujjatlarga qo'yiladigan umumiy talablar. Ma'muriy qoidalardagi aniqlik va aniqlikni hisobga olish, shuningdek, shaxslarning huquqlarini himoya qilish hamda ma'muriyatda shaffoflik

va hisobdorlikni oshirish bizni ma'muriy hujjatlarning yozma shakli afzalligiga ishontiradi (Artikov et al., 2021). Ma'muriy hujjatlar uchun umumiy majburiy yozma shaklni belgilash maqsadga muvofiq, deb hisoblaymiz (qonun bilan aniq belgilangan istisnolar bundan mustasno). Ma'muriy hujjat standart blankada yozma ravishda chiqarilishi kerak. U vakolatli mansabdor shaxs tomonidan imzolanishi va ma'muriy organ muhri bilan tasdiqlanishi kerak. Qoida tariqasida, ma'muriy hujjat ma'muriy organ rahbari tomonidan imzolanadi. Biroq qonun hujjatlarida ushbu qoidadan istisnolar ko'zda tutilishi mumkin. Ma'muriy hujjat uning mazmuniga va uni chiqargan ma'muriy organning vakolatlariga mos keladigan sarlavhaga ega bo'lishi kerak. Masalan, vazirlik qaror chiqarish huquqiga ega emas, chunki qonunga ko'ra, ushbu turdagi huquqiy hujjat vazirlikning vakolatlariga mos kelmaydi. Ma'muriy akt ommaviy-huquqiy munosabat doirasida qabul qilingan bo'lib, yuqorida sanab o'tilgan barcha belgilarga ega bo'lish uning zaruriy sharti hisoblanadi. Yuqorida qayd etilgan belgilardan birortasi mavjud bo'lmasa, bunday hujjat ma'muriy akt hisoblanmaydi.

Ma'muriy akt (hujjat) deyilganda biz nafaqat ma'muriy organ (mansabdor shaxs) tomonidan yozma shaklda rasmiylashtirilgan hujjatni, balki ushbu shaxs tomonidan og'zaki, elektron shakllarda, shuningdek signallar (yorug'lik, belgilar, tovushlar va hokazo) yordamida berilgan majburiy ko'rsatmalarni ham tushunishimiz lozim. Zamonaviy O'zbekiston huquqshunosligi, xususan N.X. Qodirov (2020) va A.B. Sharafutdinov (2021) asarlarida ma'muriy hujjat davlat organi yoki mansabdor shaxsning o'z vakolati doirasida qabul qilgan, boshqaruv sohasida huquqiy munosabatlarni yuzaga keltiruvchi, o'zgartiruvchi yoki tugatuvchi va adresatlar uchun majburiy kuchga ega bo'lgan rasmiy-huquqiy akti sifatida talqin qilinadi. Ma'muriy hujjat va normativ-huquqiy hujjatni bir-biridan farqlash lozim. O'zbekiston Respublikasi "Normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risida"gi Qonunining 3-moddasiga ko'ra, normativ-huquqiy hujjat ushbu qonunga muvofiq qabul qilingan, umum majburiy davlat ko'rsatmalari sifatida huquqiy normalarni belgilashga, o'zgartirishga yoki bekor qilishga qaratilgan rasmiy hujjatdir. Ularning asosiy farqi shundaki, normativ-huquqiy hujjat yakka shaxsga qaratilmaydi. U umummajburiy xususiyatga egadir. Bu ma'muriy hujjat qaratilgan bir qancha jismoniy yoki yuridik shaxslardan iborat guruh bilan ayni bir narsa degani emas (Musayev et al., 2021). Y.N. Starilovning fikricha, ma'muriy hujjatlarni tayyorlash, qabul qilish va amalga oshirish jarayonlarining huquqiy jihatdan mustahkamlanishi jamiyatni boshqaruv subyektlarining noqonuniy qarorlaridan himoya qilish zarurati bilan bog'liq. Ma'muriy tartib-taomillar ma'muriy va boshqa ommaviy huquqiy munosabatlar sohasida fuqarolarning huquq, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qiluvchi huquqiy tizimning poydevori hisoblanadi (Starilov, 2017). Qosimov ma'muriy yustitsiyani jismoniy va yuridik shaxslarning ma'muriy organlar bilan munosabatlarida vujudga keladigan nizolarni hal etishga qaratilgan tashkiliy-huquqiy mexanizm deb ta'riflaydi. Uning fikricha, ma'muriy hujjatlar ustidan sud nazoratini o'rnatish davlat organlarining o'zboshimchaligini jilovlashning eng samarali vositasidir (Kosimov, 2018).

Xulosa

Maqolada ma'muriy hujjat shakli masalasida an'anaviy qarashlar kengaytirilib, uning nafaqat yozma, balki og'zaki, signal va elektron shakllarda ham huquqiy kuchga ega ekanligi ilmiy asoslandi. Bu esa zamonaviy raqamli boshqaruv sharoitida ma'muriy hujjatlarning huquqiy rejimini tartibga solishdagi bo'shliqlarni to'ldirish zarurligini ko'rsatadi. Alohida ta'kidlash joizki, ishonchni himoya qilish prinsipi ma'muriy hujjat institutining poydevori hisoblanadi. Ushbu prinsipga ko'ra, davlat organi tomonidan qabul qilingan hujjatga ishonib, vijdonan harakat qilgan shaxsning huquqlari himoya qilinishi, hujjat bekor qilingan taqdirda esa unga yetkazilgan zarar qoplanishi shart. Yakuniy xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, ushbu ilmiy izlanish natijalari ma'muriy organlar faoliyatida huquqiy xatoliklarning oldini olishga, fuqarolarning davlat organlariga bo'lgan ishonchini mustahkamlashga va ma'muriy sudlar tomonidan adolatli qarorlar qabul qilinishiga nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. Ma'muriy hujjatning har bir elementi – subyekt, maqsad, adresat va natija – qonuniylik filtridan o'tgan taqdirdagina u huquqiy davlat talablariga javob beradigan haqiqiy hujjat hisoblanadi. Ushbu tadqiqot natijasida ma'muriy hujjat davlat boshqaruvining huquqiy ifodasi sifatida

bir qator muhim xususiyatlarga ega ekan, bu xususiyatlar uning kuchga kirishi va huquqiy oqibatlarini belgilashi asoslantirildi.

Elektron ma'muriy hujjatlar rejimini aniqlashtirish: maqolada elektron ma'muriy hujjatlar bo'yicha normativ bo'shliqlar borligi qayd etilgan. Shu sababli "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonunga avtomatlashtirilgan (inson ishtirokisiz qabul qilinadigan) ma'muriy hujjatlar tushunchasini va ularga qo'yiladigan maxsus talablarni kiritish taklifini ilgari surish mumkin. Shuningdek, maqolada ma'muriy ixtiyoriylik (diskretsiyon vakolat) haqida so'z boradi. Taklif sifatida, ma'muriy organlar tomonidan ushbu vakolatlarni suiiste'mol qilmaslik uchun "mutanosiblik testini" (test of proportionality) amaliyotga tatbiq etish metodikasini batafsilroq ishlab chiqishni tavsiya qilish mumkin. Tadqiqotni yanada kuchaytirish uchun raqamli hukumat rivojlangan davlatlar (masalan, Janubiy Koreya yoki Estoniya) tajribasini elektron ma'muriy hujjatlar nuqtayi nazaridan tahlil qilish foydali bo'ladi.

REFERENCES

- Artikov, D., Qosimov, B., & Narimonov, B. (2021). *Ma'muriy hujjatlar [Administrative documents]*. TSUL Publ.
- G'oziyev, K. J., & Axrorov, A. A. (2023). *Ma'muriy huquq [Administrative law]*. TSUL Publ.
- Khamedov, I. A., Khvan, L. B., & Tsai, I. M. (2012). *Administrativnoe pravo Respubliki Uzbekistan [Administrative law of the Republic of Uzbekistan]*. Konsauditinform-Nashr.
- Kosimov, B. (2018). Ma'muriy yustitsiya va uni tashkil etish shakllari: Milliy va xorijiy tajriba [Administrative justice and forms of its organization: National and foreign experience]. *Review of Law Sciences*, (2), 22.
- Lunev, A. E. (Ed.). (1970). *Sovetskoe administrativnoe pravo [Soviet administrative law]*. Yuridicheskaya Literatura.
- Mayer, O. (1895). *Deutsches Verwaltungsrecht [German administrative law]*. Duncker & Humblot.
- Muratayev, S. A., Musayev, B. T., & Artikov, D. R. (2023). *Ma'muriy huquq va protsess [Administrative law and process]*. TSUL Publ.
- Musayev, B., Artikov, D., & Kosimov, B. (2021). *Ma'muriy huquq va protsess [Administrative law and procedure]*. TSUL Publ.
- Nematov, J. (2015). *O'zbekiston Respublikasida ma'muriy protseduralarni takomillashtirish: Ma'muriy huquq asoslari: Qiyosiy-huquqiy tahlil [Improving administrative procedures in the Republic of Uzbekistan: Fundamentals of administrative law: Comparative legal analysis]*. Spectrum Media Group.
- President of the Republic of Uzbekistan. (2017, August 30). *Decree "On the approval of the Concept of Administrative Reform in the Republic of Uzbekistan" (No. DP-5138)*. Lex.uz. <https://lex.uz/ru/docs/-3331174>
- Qodirov, N. X. (2020). *O'zbekiston Respublikasi ma'muriy huquqi [Administrative law of the Republic of Uzbekistan]*. TSUL Publ.
- Republic of Uzbekistan. (2023). *O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi [The Constitution of the Republic of Uzbekistan]* (New ed.). O'zbekiston.
- Saidazimov, Y. (2023). Ma'muriy akt huquqiy toifa sifatida [Administrative act as a legal category]. *Fairness Criterion*.
- Sharafutdinov, A. B. (2021). *Ma'muriy huquqiy aktlar: Nazariya va amaliyot [Administrative legal acts: Theory and practice]*. Akademiya.
- Starilov, Yu. N. (2017). From long-term discussion to the adoption of the Federal Law "On Administrative Procedures". *Bulletin of Voronezh State University*, (4), 8–21

**O'ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.